

4 - 5 Rozhovor so včelárom 6 Napísali o nás 10 Lekár radí

V lesnom podniku podľa nového hospodárskeho plánu

Od minulého roka hospodári Obecný podnik lesov, s. r. o. Poniky v súlade s novým programom starostlivosti o lesy (ďalej PSL), ktorý sa vyhotovuje na obdobie 10 rokov. PSL vytvorili štátne orgány a náš podnik ako obhospodarovateľ lesa je povinný ho počas jeho trvania, teda do roku 2029, dodržiavať.

Súčasná výmera lesných pozemkov obecných lesov Poniky je 1 964 ha. Vlni sme ju zvýšili o 62 ha trvalých trávnych pozemkov, ktoré sú porastené lesnými drevinami. Oproti predchádzajúcemu PSL sa zvýšil podiel ochranných lesov o 50 ha. Hospodársky sa obecné lesy členia na dva lesné obvody - LO Bukovina a LO Budislava.

Pokračovanie na str. 2 ►

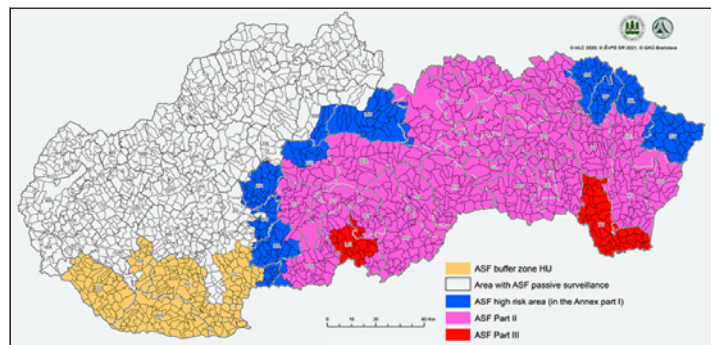
▲ Vetrová kalamita z roku 2019 v lokalite Učovník.

Mor ošípaných už aj u susedov

Africký mor ošípaných (AMO) je vysoko nákazlivá vírusová choroba sviňovitých, ktorá sa nachádza v krvi, tkanivových tekutinách, vnútorných orgánoch, v sekrétoch (výlučkoch) a exkrétoch (odpadových látkach) chorých a uhynutých zvierat a v ich svalovine. AMO sa prejavuje vysokou horúčkou (42 °C), ktorá môže trvať niekoľko dní, zvieratá sú apatické, malátne, sprievod-

nými znakmi sú aj zvracanie, krvácanie a dýchacie ťažkosti. Choroba má rýchly priebeh. Vyznačuje sa vysokou úmrtnosťou, až 95 %.

▲ Africký mor ošípaných (AMO) podľa poľných revírov. Nárazníková zóna AMO / infikovaná zóna.

Najviac ohrozuje domáce ošípané a výkon poľovníctva nielen u diviacej zveri. Je to neliečiteľná choroba, ktorá sa ale na ľudí a iné druhy zvierat neprenáša.

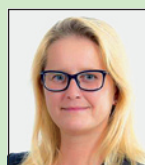
Na Slovensku sa choroba prvýkrát objavila v júli 2019 v obci Strážne, okres Trebišov. V auguste už bola potvrdená a zverejnená aj prvá informácia o výskyte nákazy u diviaka uloveného v tom istom okrese.

Štátna veterinárna a potravinová správa SR vydala mimoriadne opatrenie, na základe ktorého mohli poľovníci, a to aj v neinfikovaných okresoch, zvýšiť odstrel diviakov. Premnožená diviacia zver je totiž hlavnou príčinou šírenia afrického moru ošípaných. Aktuálne postihuje 29 okresov. V infikovaných oblastiach už odstrel nie je vhodný, splasnené diviaky by sa totiž mohli dostať do ďalších okresov, čo by šírenie nákazy urýchlilo.

Pokračovanie na str. 3 ►

STĽPČEK

Jany Ondrejkovej,
starostky obce Poniky

Dovolenkový oddych, inšpirujúce výlety aj prázdniny plné dobrodružstiev, to všetko je za nami. Niečo sa síce skončilo, ale niečo iné sa začína. Napríklad pre školákov je nástup septembra novým začiatkom. Školský rok sa pomaly rozbieha a ostáva dúfať, že tentoraz prebehne bez výraznejších obmedzení.

Aj keď júl a august sa zväčša nesú v znamení uhorkovej sezóny, v obci sme nazaháľali. Komplexná rekonštrukcia vodovodu na Poľnej ulici je takmer dokončená. V súčasnosti sa stabilizuje výkopová ryha a do konca roka ju pokryje asfalt. Budem sa zo všetkých síl snažiť, aby sa do investičných akcií budúcich rokov postupne dostali aj ďalšie časti vodovodu volajúce po obnove, a to na ulici Na pile, Námestí Mateja Kosca, Pod Dielcom a na Dolnej ulici. Podali sme nové projekty na podporu opatrovateľskej služby a na zvýšenie kapacity materskej školy. Podarilo sa nám zrevitalizovať verejné priestranstvá, zrekonštruovať autobusové zastávky. Akiste neušlo vašej pozornosti ich nové označenie. Zaujímavé je, ako celý proces prebiehal. Už dlhšie som sa pohrávala s myšlienkou vytvoriť v obci nové tabule cestovných poriadkov s názvom zastávky. Keď prišlo na lámanie chleba, kontaktovala som SAD Zvolen, stredisko Banská Bystrica. Prisľúbili dodanie nejakých nových označení. Zhruba o mesiac som dostala informáciu, že budeme mať úplne nové, čo ma veľmi potešilo. A tak sa aj stalo. Chcela som sa osobne poďakovať. Keď som telefonovala na SAD, dozvedela som sa, že moja iniciatíva ich podnietila inštalovať nové označenia v ďalších obciach. Takže Poniky sa stali akýmisi pilotným projektom. Viem, že pre niekoho to veľa neznamená, ale mňa aj takýto úspech hreje pri srdci.

Jana Ondrejková

► Pokračovanie z 1. strany

Podiel lesných porastov podľa PSL v obecných lesoch na roky 2020 - 2029

lesné pozemky 1964 ha	lesné porasty 1876 ha	
	hospodárske	ochranné
	1673 ha	203 ha

Jedným z najdôležitejších údajov v hospodárení lesných podnikov je ťažba dreva. Oproti minulému deceniu poklesol ťažbový etát (*množstvo dreva, ktoré možno vyrábať bez narušenia rovnováhy v lese, pozn. red.*) o 30 % na 105 000 m³ drevnej hmoty. Za jeden rok môžeme teda v priemere vyťažiť maximálne 10 500 m³ dreva oproti približne 15 000 m³ v minulom decéniu. Pomer ihličnatých ťažieb k listnatým je podľa PSL 90 000 : 15 000 m³. V obnovovaných porastoch používame hlavne podrastový hospodársky spôsob, pri ktorom sa nám darí dosahovať až 90 % prirodzeného zmladenia.

závková plocha v decéniu 2020 – 2029 predstavuje 232 ha, v jednom roku vyše 23 ha. Nežiaduce dreviny odstraňujeme podľa potreby, každoročne na zhruba 20 hektároch. Na pestovateľskú činnosť a nákup sadeníc vynakladáme každý rok 70 000 eur.

V obecnom podniku lesov sa staráme aj o lesné cesty. Ich oprava a údržba nás ročne stojí okolo 10 000 eur. Nie všetky lesné cesty v chotári obce sú však obecne. Väčšinou vedú cez cudzie pozemky. Na nich robíme len najnutnejšie opravy, a len vtedy, keď ich potrebujeme na zvoz dreva.

Podiel ťažby dreva podľa PSL v obecných lesoch na roky 2020 - 2029

ťažba celková	ťažba obnovná	ťažba výchovná do 50 rokov	ťažba výchovná nad 50 rokov
105 000 m ³	87 000 m ³	3 500 m ³	14 500 m ³

Extrémom v ťažbe sú náhodné ťažby - kalamity. Takéto drevo nedosahuje kvalitu zreých rubných porastov, je poškodené. Odumreté alebo odumierajúce stromy sa snažíme ešte využiť, a tak zachrániť pred ťažbou zdravé stromy, ktoré plnia ekologické funkcie lesa. Navyše vznikajú holiny, kde sa nevyskytuje žiadne prirodzené zmladenie a plochy rýchlo zarastú burinou. Obnova lesa si vyžaduje nemalé náklady na nové porasty a ich následnú ochranu pred burinou a zverou.

Od začiatku decénia do konca mája tohto roku sme v obecných lesoch vyťažili 15 800 m³ dreva. Vlani to bolo 10 540 m³ v priemernej cene 51,26 eura. V tomto roku stúpa cena guľatiny a priemerná cena dreva za prvý polrok sa zvýšila o 40 %. V júli a auguste sme dokonca guľatinu A,B a C triedy predávali po 153,50 eur/m³.

Iné aktivity

Obecný podnik lesov, s. r. o. Poniky prevádzkuje od roku 1996 piliarsku prevádzku na rezanie prevažne vlastnej guľatiny. Na prvotné spracovanie guľatiny používame hlavný piliarsky stroj - rámovú pílu (gáter ESTERER LSH650). Bočné rezivo sa ďalej omieta (*obrezáva sa obľý povrch dreva, pozn. red.*) a stredové rezivo sa pripravuje dvojriadeľovou rozmietačou pilou Stingl, ktorú sme nainštalovali pred dvoma rokmi. Rezivo s kôrou — súbehy — sa rozmietajú na jednohriadeľovej pile TOS na laty. Prevádzka je vybavená aj skracovacou pilou na paletové prířezy a malou rozmietačou pilou MEBOR na preklady. Rezivo v balíku sa zarovnáva kapovacou reťazovou pilou. Tieto zariadenia umožňujú rezať drevo s presnými rozmermi, požadované na tuzemskom aj európskom trhu.

▲ Stredové hranoly pripravené na expedíciu.

ny a odrezky. Odrezky sa používajú buď na kúrenie, alebo na výrobu štiepkov pre kotolne v obci. Novým

Obecný podnik lesov, s. r. o. Poniky. Banský úrad 9.8.2021 vydal podnikovi oprávnenie, spätný zásyp však bude možný až po vydaní rozhodnutia okresného úradu – odboru životného prostredia.

Ekonomický prínos

Obecný podnik lesov, s. r. o. Poniky je významným zdrojom príjmov pre obec, vďaka čomu sa mohli zre-

produktom sú ihličnaté odrezky zo zarovnávaní balíkov, ktoré ponúkame vo veľkých vreciach ako dre-

▲ Odrezky v Big Bagu.

Ťažba dreva v m³ a priemerné ceny v eurách/m³

2015	2016	2017	2018	2019	2020	k 30.6.2021
14 799	14 035	14 123	14 789	14 647	10 540	6 824
46,22	57,9	60,4	59,46	55,6	51,26	71,63

Dôležitejšími aktivitami ako samotná ťažba sú zalesňovanie, pestovanie, výchova a v neposlednom rade aj ochrana lesa.

Od začiatku decénia sme zalesnili 20,50 ha holín a 10 ha mladých lesných porastov, použili sme na to vyše 123-tisíc sadeníc lesných drevín. V súčasnosti najviac zalesňujeme bukom.

Každý rok chránime mladé lesné porasty pred burinou vyžíňaním (cca 60 ha) a pred zverou nátermi (zhruba 90 ha). Prerezávky a výseky nežiaducich drevín sú potrebné na podporu rastu hospodárskych drevín, ale hlavne pre zachovanie dôležitých mimoprodukčných (ekologických) funkcií lesa. Prere-

Na porez využívame prevažne vlastnú guľatinu triedy 3B, 3C a 3D, prípadne ju vozíme z okolitých obecných lesov — mesačne zhruba 500 m³ guľatiny.

Výrobný program piliarskej prevádzky tvorí stredové rezivo triedy C24, ktoré sa používa na stavebné účely alebo na výrobu lepených KVH hranolov. Bočné rezivo — dosky — najmä s hrúbkou 22 mm a šírkou 80, 100 a 150 mm nachádzajú uplatnenie v stavebníctve a v obalovom priemysle (palety, debny). Doplnkom sú laty s prierezom 30 × 50 mm a 40 × 50 mm a dĺžkou od 3 do 6 m.

Popri stredovom a bočnom rezive vznikajú vo výrobnom procese pili-

vo na rozkurovanie (Big Bag obsahuje jeden priestorový meter a stojí 20 eur bez DPH).

V tomto roku zaznamenávame enormný dopyt po rezive spôsobený nedostatkom guľatiny na domáciach a svetových trhoch. Cena stredového reziva oproti minulému roku stúpila o 100 eur/m³ a v júni sa priblížila k 300 eurám/m³. Prevádzka nedokáže pokryť všetky objednávky.

30.6.2021 obec ukončila zmluvu s dlhoročným nájomcom Lomu Bôrovie — firmou Bielostav. Orgány obce a podniku rozhodli, že banskú činnosť, a to najmä spätné zasýpanie stavebným odpadom vyprodukovaným v obci, bude spravovať

konštruovať cesty, postaviť nové objekty... Pokles cien v rokoch 2018 až 2020 a zle vedená piliarska prevádzka v rokoch 2019 a 2020 spôsobili zníženie príjmu.

Situácia sa však zmenila. Vďaka nárastu cien dreva na svetových trhoch, zavedeniu komplexnej elektronickej evidencie drevnej hmoty (guľatiny v roku 2016, reziva v roku 2021) a racionalizácii predaja guľatiny (dražby tried 3A, 3B, 3C) podnik dokázal splatiť všetky staré záväzky a k 30.7.2021 dosiahol zisk 25 000 eur. Pritom výška doteraz zaplateného nájmu je 165 000 eur, čo predstavuje zisk viac ako 45 eur z 1 m³ vyťaženého dreva.

O využití a rozdelení zisku budú rozhodovať orgány obce a obecného podniku lesov koncom roka.

Juraj Piar, Peter Matula,
konatelia podniku

► Pokračovanie z 1. strany

Zopár rád pre chovateľov ošípaných:

- svoj chov si zaregistrujte (aj keď máte len jednu ošípanú),
- ošípané kupujte len v registrovaných chovoch,
- dbajte na to, aby sa k ošípaným nedostali iné zvieratá, najmä diviaky,
- rešpektujte zákaz chovu pod holým nebom,
- do objektu s ošípanými by nemali mať prístup iné hospodárske a spoločenské zvieratá (napr. sliepky, psy, mačky), pravidelne vykonávajte deratizáciu a dezinfekciu,
- pred vstupom do chovného priestoru je vhodné dať si oblečenie určené len na tento účel,
- rešpektujte zákaz používania sla-

my na podstielku, rovnako aj zákaz skrmovania kuchynského odpadu a mäsových výrobkov, čerstvou trávou alebo čerstvým obilím,

- ak napriek zákazu krmíte ošípané zvyškami z kuchyne, čerstvým šrotom, nazbieranou prhlavou alebo iným čerstvým krmivom, je nutné ho prevariť,
- dbajte na pravidelné prehliadky a pri podozrení na ochorenie (horúčka, apatia, podkožné krvácanie...), okamžite volajte lekára a oznámte to príslušnej veterinárnej správe.

Náš revír je v II. reštrikčnom pásme, africký mor ošípaných sa tu zatiaľ nepotvrdil, ale susedíme s pásmom kde je choroba potvrdená – Brezno. Preto aj členovia PZ Bukovina Poniky musia vykonávať

základné veterinárne opatrenia – vyhľadávať telá uhynutých diviakov a pri náleze dodržiavať opatrenia určené RVPS Banská Bystrica. To znamená predložiť všetky vzorky z ulovenej alebo uhynutej zveri na vyšetrenie regionálnej veterinárnej správy. Ak sa nález potvrdí, poľovné združenie je povinné dodať uhynuté diviaky do kafilérie. Ak je výsledok vyšetrenia negatívny, mäso z ulovených diviakov sa môže ďalej spracovať. PZ musí v takýchto prípadoch zabezpečiť na vlastné náklady všetky ochranné prostriedky pre svojich členov (napríklad prepravné vrecia, rukavice, obleky aj dezinfekčné prostriedky). Okrem toho si združenie musí zaobstaráť aj samostatné chladiace zariadenie na uhynuté diviaky. Preto poľovné združenie požiadalo obec Poniky

o dotáciu, ktorá bola schválená vo výške 800 eur.

Pre úplnosť dodávam, že PZ vlni kúpilo a zrekonštruovalo bývalú vrátnicu v lome Bôrovie vo vlastníctve obecného podniku lesov. Objekt v dezolátnom stave, len so štyrmi stenami a strechou si vyžiadal kompletnú rekonštrukciu vrátane chladiaceho zariadenia. Na prestavbu za zhruba 9 300 eur prispeli poľovníci vlastnými prostriedkami.

Na záver by som chcel obyvateľov obce požiadať, aby v prípade, že nájdú uhynutého diviaka alebo iné zviera, kontaktovali ktoréhokoľvek člena PZ Bukovina Poniky alebo obecný úrad. V prípade výskytu afrického moru ošípaných môže totiž hroziť prenos ochorenia na domáce zvieratá.

Pavol Ondrejko, prednosta Ocú

Folklórny večer Pozdola tých Poník

Ľudia dnes vravia, že krásna ľudová pieseň sa tratí z nášho života, že umiera, zaniká a že len starénky spievajú svojim nežným hlasom prastaré uspávanky novým pokoleniam do detských snov. Pieseň v srdci, aj na ponických lúkach zrodená, však neumiera, neuniká a ani sa netratí... to len ľudia, ktorí okolo nej chodia, prichádzajú a odchádzajú. Kedykoľvek však srdce vzkypí radosťou či žiaľom, láskou či nenávisťou, túžbou či odporom, vždy je to krásna ľudová pesnička, ktorá citu prepožičia slová čisté, lúbežne znejúce a nežné ako jarný vánok.

Týmto slovami sa začínal folklórny večer Pozdola tých Poník, ktorý sa niesol v znamení hudby, spevu a tanca, lebo to je teraz pre naše zdravie ten najlepší liek. A tak krásna ľudová pieseň zaznela po dlhšej prestávke aj na Horedolíni. Folklórny večer otvorila detská ľudová hudba Poničan s primášom Matejom Budajom. Najprv zahrli podpolianske piesne, ktorých každé znejúce tóny určite potešili každého. Ďalej to boli vrchárske, no a, samozrejme, aj tie naše, ponické piesne. Spolu s detskou ľudovou hudbou sa nám predstavil aj mladý heligonkár Janko Pinka z Oraviec. Hostom večera bol folklórny súbor Ipeľ z Lučenca, ktorý

▲ DLH Poničan.

svojim tanečným umením očaril aj za hranicami. Nedalo sa nevšimnúť si, ako svoje folklórne srdce vložili do každého tanca. Započúvať sme sa mohli aj do krásnych tónov ľudovej hudby v podaní ambiciózných muzikantov Temperament cimbal orchestra, ako sami hovoria, ich vášeň k hudbe sa rokmi prehľbuje a dozrieva. Oduševnený vzťah k folklóru si stále uchováva aj náš sólista Ján Močko, svojim podmanivým spevom stále presviedča, že aj v ťažkých chvíľach pieseň dokáže povzbudiť a umocniť chvíle radosti. Samozrejme, nechýbala domáca folklórna skupina Poničan s vlastnou ľudovou hudbou pod vedením Kataríny Šu-

rinovej. Najskôr sa predstavili ženy, v ich podaní zazneli typické ponické piesne v kolese. V plnej krásne nám predviedli aj ponický kroj, ktorý patrí medzi najkrajšie v širokom

okolí. S neutíchajúcim potleskom odchádzali z javiska aj naši chlapi po rozkazovkách.

Heligónka je nádherným odkazom predkov, dychom histórie, dušou ľudových piesní. K jej rozvoju a zachovaniu pre ďalšie generácie prispeli Ján Palovič, Róbert Holík, Ondrej Piar, Juraj Madoš a Pavol Piar. Opäť potvrdili, že spievajú a hrajú pre radosť a potešenie. Veď ľudová pieseň je vzácny klenot, ktorý by sme mali chrániť a uchovávať.

Folklór je pre veľa ľudí našou najväčšou pýchou. Ľudovou hudbou, tancom a spevom žije skoro každá obec a v ten večer sa ukázalo, že aj naša. Nech táto pekná tradícia žije aj naďalej a prenáša sa z pokolenia na pokolenie.

Katarína Piarová

Slovenský deň kroja

V prvý septembrový deň bol v Banskej Bystrici Slovenský deň kroja. Okrem bohatého kultúrneho programu sa záujmu návštevníkov tešil aj sprievod krojov z rôznych kútov Slovenska. Na podujatí sa prezentovali aj Poničania – Katka Piarová, Paulínka

Piarová, Paľko Piar, Ad'ka Piarová, Erika Kapustíková, Katka Durajová a Maťko Budaj. Ďakujeme vám za dôstojnú reprezentáciu obce. Dúfam, že o rok sa pridajú ďalší nadšenci ponického folklóru a tradícií.

Jana Ondrejková

▲ Speváci Juraj Madoš, Pavol Piar, Ondrej Piar.

Pekná, ale dlhá cesta ku včelám

Včely sú obdivuhodné stvorenia, o ich význame pre prírodu aj život človeka hádam nikto z nás nepochybuje. Žijú na zemi viac ako 80 miliónov rokov. Vytvárajú natoľko zložitú a fascinujúce spoločenstvo, že sa pýtame, ako to všetko drobný tvor dokáže. Nuž, včely patria medzi sociálny hmyz a včelstvo funguje ako jeden veľký a zložitý organizmus.

V živočíšnej ríši platí neúprosný zákon, že silnejší požíra slabšieho. Včela je však výnimkou, je až posvätným stvorením, keďže počas svojho života nepoškodí žiadnu rastlinu ani nezabije žiadneho tvora pre svoju obživu. Nepracuje pre seba, ale pre rastlinu a človeka. Ako jediný druh z ríše hmyzu produkujú včely vzácny med a bez ich opeľovacích schopností by príroda nemohla existovať. Drobné telíčka sú už od vyliahnutia pripravené na veľkú záťaž, ktorú zber peľu predstavuje. Je zaujímavé, že nikdy nespia, no občas si zvyknú oddýchnuť v prázdnej voskovej bunke plástu. Pracujú približne od štvrtej ráno. Nenadarmo sa hovorí: Je usilovný ako včielka. Napriek nesmiernej pracovitosti im príroda nadelila krátky život (asi 35 dní). Za ten čas nazbierajú približne deväť gramov medu, čo je polovica čajovej lyžičky.

Zázraky prírody nepoznajú hranice a pri ich skúmaní objavujeme úžasné fakty a zaujímavosti o včelom svete.

Túžba dozvedieť sa ešte viac zaujímavostí takpovediac „z prvej ruky“ ma priviedli do Poník za Miroslavom Tanuškom, ktorý sa včelám venuje celý život. Čo ho ku krásnej záľube priviedlo?

Cesta ku včelám bola dlhá, ale pekná. Najprv som musel vyštudovať učiteľstvo a bojovať proti tomu, aby som nemusel nastúpiť na miesto učiteľa určené umiestnenkou ministerstva školstva na samý juh Slovenska do Marcelovej. To sa mi podarilo. V okrese Banská Bystrica nutne potrebovali učiteľa do Jelenca na zastupovanie učiteľky v jednotriedke. Sám vedúci odboru školstva ma prišiel domov prosiť, aby som to miesto zobrať. Odučil som tam štyri mesiace. Vtedy materská dovolenka trvala krátko, matky si museli poradiť ako vedeli. Ďalšie zastupovanie ma čakalo v Brusne a v Ponikách. No a tu som sa zoznámil so svojou budúcou manželkou Annou Želmírou. No a keďže svokor mal päť včelích rodín, pretože pracoval v stavebníctve a chodieval na týždňovky po celom kraji, začal som sa o včielky starať. Spočiatku ma usmerňoval, čo a ako mám robiť. Veľa som sa naučil aj od včelár-

Nikdy nespia a ich náladu ovplyvňuje počasie

skeho majstra Juraja Mišutku, ktorý mal na starosti včeliu farmu na tunajšom JRD. Mal pod palcom asi 60 rodín. Bola to najlepšia škola z včelárenia, akú som mohol získať. Žiaľ, včelnica asi nebola rentabilná, tak ju po čase zrušili. Popri družstevných včelnicach existovali na Slovensku ešte veľkochovy pri štátnych lesoch. Tie tiež postupne zanikali. Keď je reč o včelárení, nemôžem zabudnúť na časopis Včelár, ktorý bol studnicou mojich vedomostí, odoberám ho už vyše 60 rokov. Spomínam si aj na vzdelávanie v rámci základnej organizácie Slovenského zväzu včelárov v Ponickéj Hute, tiež na odborné publikácie zamerané na tento druh činnosti. Nechcem sa chváliť, ale som technicky celkom zdatný, tak som si úle, rámiky a ďalšie pomôcky zhotovoval sám.

Na otázku, čo ma k včeláreniu priviedlo, neviem jednoznačne odpovedať. Ale najskôr asi to, že keď začnete s niečím živým pracovať, tak pocítite zodpovednosť a potrebu sa o to stvorenie starať. Tak je to aj s mojimi včeličkami. Je to veľká záľuba. Myslím si, že včelárením sa nedá zbohatnúť. Ak by som vyprodukoval tisíc, prípadne dvetisíc kilogramov medu, tak pri jeho dnešných cenách (6 eur za kilogram) by som sa stal miliónárom za 166, resp. 83 rokov. Preto treba zvoliť iný spôsob, ako sa stať miliónárom.

Včelári sa musia pasovať s mnohými problémami, neraz počúvame, že im vyhynul skoro celý chov, čo to spôsobuje?

V minulosti sa také niečo stávalo zriedka. Dnes je to možné. Príčinou je parazit – klieštik včelí importovaný z Ázie, ktorý sa asi pred 50 rokmi začal šíriť po Európe. Nevie sa, či prišiel prirodzenou cestou, alebo bol

„dovezený“. Ďalšou príčinou sú rôzne choroby, ktoré decimujú stavy.

Zažili ste situáciu, keď rámiky v úli boli plné medu, ale bez včiel?

Skôr som zažil roky, keď úle boli plné včiel a nebol med, alebo ho bolo veľmi málo. Jeden rok som zažil, že mi cez zimu zahynulo 22 rodín. Spôsobil som to sám. Bolo daždivé, chladné leto. Včelám bolo treba pomôcť tzv. podnecovaním – cukrovým roztokom. Pomôcť im tak, ako pomáhame ľuďom v núdzi.

Je potom na vás, aby ste včely rozmnožili. Je náročné vychovávať nové včelstvo?

Bez včiel sa včely rozmnožiť nedajú. V minulosti som pomohol kolegom včelárom a oni mi to oplatili. Ak máte dve včelstvá, môžete mať nasledujúci rok 3 - 4 včelstvá. Rozmnožujú sa rojením, odložencami, preletákmi a inak. Prirodzený spôsob je rojenie. Z materského včelstva vyletí časť včiel s matkou. V pôvodnom včelstve sa vyliahne mladá matka, môže ich byť aj viac, po spárení

s trúdom pokračuje v rode. Rój sa obyčajne usadí na strome. Odtiaľ sa zoberie a osadí do vyčisteného úľa (nie nového!) na nové rámiky s medzistienkami, na tretí deň začnete s kŕmením cukrovým roztokom, aby medzistienky vystavali na 6-uholníkové bunky, do ktorých matka začne klást vajíčka, aby včelstvo majiteľovi pribudlo. Niekedy z pôvodného včelstva vyletí ešte druhý rój, výnimočne tretí. Tie sú už slabšie, ale aj z nich sa dá vychovať rodina. Ja osobne som uprednostňoval rojenie, ako najprirodzenejší spôsob rozmnožovania. Jeho nevýhodou je, že rój sa obyčajne usadí na strome, a ak nedajbože na vysokom, tak je problém dostať ho do tzv. rojáčka – drevenej alebo kartónovej pomôcky v tvare kvádra.

Ako sa vychová včelia kráľovná?

Včelia kráľovná matka sa dá vychovávať prirodzeným aj umelým spôsobom. Prirodzený, to je, ako som spomínal, rojenie, pri ktorom včelstvo založí viac materských buniek, z ktorých sa liahnu včelie matky. Keď sa včelstvo vyrojí, včelár doň pozrie, obyčajne sú vyliahnuté ďalšie matky, alebo sa tak stane o niekoľko dní. To treba využiť. Pri umelom spôsobe musí včelár urobiť všetko, čo v úli robia včely. Vytvoriť umelé materské misky, do nich preniesť živé vajíčko z včelstva. Tieto misky s vajíčkami preniesť do chovného včelstva, ktoré preberie ďalšiu starostlivosť o budúce matky. Tejto činnosti sa venujú profesionálni chovatelia matiek, ktorí vajíčka berú z kvalitných a výkonných včelstiev. Tiež rozmnožujú určitú líniu vhodnú do konkrétneho prostredia, do nížin, podhoria, do chladného prostredia. V minulosti som nakúpil niekoľko desiatok umelo odchovaných matiek. Boli oplodnené, neoplodnené aj inseminované. Verte či nie, ale bolo to na ich výkonnosti vidieť. Teraz mám skoro všetky matky línie Tatránka. Sú vhodné do našej nadmorskej výšky 500 metrov a viac.

Keď ste po roku 1960 začínali, používali sa v poľnohospodárstve chemické postreky?

Spočiatku ani nie. Ved' vtedy sme ešte nepoznali pásavky zemiakové, po starom mandelínky. Dožívalo súkromné hospodárenie, zakladali sa jednotné roľnícke družstvá (JRD). Niektorí si iste pamätajú, ako sa táto skratka čítala: Ježiš ratuj dedinu. Po objavení prvých mandelínok sa začal používať prášok DDT. Bola to prvá chemikália, ktorú sme rozprašovali na zemiaky na našom záhumienku. Podľa mojich „historických“ vedomostí, k veľkému rozvoju chemizácie došlo pred päťdesiatimi rokmi. Dnes bez postrekov nedopestujete skoro žiadnu plodinu.

► **Nástupom moderného poľnohospodárstva sa z našich polí vytratil mnohý plodiny. Vidíme len žlté kvety slnečnice a repky. Lúky s pestrou paletou kvetov sú zarastené trní. Tým sme včely ochudobnili o prirodzené liečivá. Dajú sa nahradiť?**

Otázka, ktorú ste mi položili, má len jednu odpoveď. Musia na tom popracovať odborníci a tí, ktorí krajinu riadia. Vrátiť sa k plánovaniu v poľnohospodárstve. V Dunajskej Strede som mal švagra. Chodili sme tam často. Za socializmu, keď sme prišli za Nitru smerom na Šaľu, rozprestrela sa pred nami nížina. Lány popri ceste boli pastvou pre oči. Okrem obilnín a kukurice sme videli polia s paprikou, paradajkami, cibuľou, melónmi, fazuľou, tabakom. Skleníky a fóliovníky boli v tamojších obciach pri každom dome. Dnes pri tej istej ceste vidíte len kukuricu, repku, slnečnicu, obilniny a sem tam lán zemiakov. Nič viac. Skleníky pri domoch zriedka. Úchvatný bol pohľad na lán s tabakom. Kto z mladých túto rastlinu videl?

V porovnaní s iným hmyzom má včela málo génov na odolnosť proti chorobám aj chemikáliám. Viete si predstaviť život bez včiel?

Viem si predstaviť život bez včiel. Mal by som viac času na robotu okolo domu, na čítanie, krížovky, televíziu. Či bez včiel zanikne ľudstvo, ako tvrdia vedecké kapacity, neviem povedať. Viem, že ľudia neveria tomuto tvrdeniu, pretože vedci by už dávno vynášali liek na likvidáciu klieštika, ktorý je teraz najväčšou hrozbou pre včely v Európe.

Čo vám okrem medu práca so včelami prináša?

Práca so včelami ma naučila byť pokojným, rozvážnym, pokorným. Učí vás dodržiavať termíny, byť zodpovedným, pretože sú veci, ktoré nemôžete odložiť. Včely neznášajú pach alkoholu, ale tabakový dym im neprekáža. Ak včelárite s viac ako dvadsiatimi rodinami, nemáte čas chodiť do krčmy. A to manželky vedľa oceniť.

Aké výhody poskytujú včelárom stavovské spolky? Majú organizácie včelárov v 21. storočí hlbší zmysel?

Od začiatku včelárenia som členom ZO SZV v Poníkovej Hute. Dlhé roky som bol členom výboru a včelárskym dôverníkom. Už len účasť na členskej schôdzi alebo výbore, rozhovory, prednášky, výmena poznatkov a skúseností rozhodne stáli za to byť členom stavovskej organizácie. Dotácie sme dostávali a dostávame aj dnes. Sú to však zanedbateľné sumy. Organizácia zabezpečuje liečivá, čo je veľká pomoc. Kto chce od štátu získať iný druh dotácie, musí podstúpiť náročný úradný postup. Počet včelárov

a včelstiev klesá aj v našej obci. Kým v roku 2001 v Poníkovej Hute chovali členovia zväzu 168 včelstiev, v Poníkách a Poníkovej Lehôtky 158, v roku 2017 zostalo v Poníkách a Poníkovej Lehôtky 5 včelárov so 70 včelstvami. Pokles zaznamenali aj v Poníkovej Hute.

V celoslovenských štatistikách je to podobne.

Rok	Počet členov	Počet včelstiev	Produkcia medu v kg
1989	38 812	474 296	4 146 321
1993	27 062	290 454	2 780 027
1996	23 645	251 147	2 690 762
Súčasnoscť	19 150	okolo 305 000	nedá sa zistiť

Včelstvo v úli žije v harmónii a delbe práce ako jedna rodina. Čo vás na ich dokonalom súžití najviac fascinuje?

Matematická presnosť. Každá bunka má tvar šesťuholníka a vždy s hranou hore. Ďalej je to organizácia práce v úli. Každá veková skupina má svoje úlohy – kŕmi plod, nosí vodu, peľ, stavia bunky, stráži vchod, premieňa prinesenú sladlinu (sladká šťava, nektár z kvetov, pozn. red.) na med, vetrá prostredie v úli atď.

Dočítala som sa, že včely, podobne ako ľudia, tancujú od radosti podľa hudby, včielka aj podľa farby a vône kvetov. Pozorujete aj vy takéto prejavy včelej radosti?

Nevedia povedať svoje pocity, možno ich dávajú najavo pohybom, neviem. Ale faktom je, že ináč sa správajú, keď je znáška a inak, keď nie je. Ak je, tak na letáči vidieť, že včely opúšťajú úľ veľkou rýchlosťou. Naopak, tie čo sa vracajú, pristávajú pomaly, lebo majú v sebe kvapku sladkej tekutiny. Keď takéto včely otvoríte, tak si vás nevšímajú ani neštípajú. Vtedy sa s nimi dobre pra-

cuje. V opačnom prípade vysedávajú na letáči a oveľa menej lietajú. Po otvorení sú agresívne a štípajú. Včely potrebujú pracovať. Nečinnosť ich ubíja, pretože letné včely žijú len 30 až 50 dní, jesenné včely osem až deväť mesiacov. Matka žije aj päť rokov. Obvyčajne včely alebo včelár vymieňajú matky po dvoch – troch rokoch.

Na rozdiel od minulosti dnes nie je problém predat kvalitný med, voľakedy ho museli dávať do výkupu pod cenu. Včelári dokážu predat celú svoju produkciu. Je to naozaj tak?

Nie je to pravda. Za socializmu med vykupovala Jednota v miestnych predajniach. Ďalej sa med spracúval a plnil v Galante. Za kilogram medu som dostal 37,50 Kčs. V maloobchode ho predávali po 35,- Kčs. Štát dovoľoval cenu medu údajne preto, že ho exportoval do severných krajín Európy a získaval zaň valuty. Nie všetko bolo zlé, ako sa to dnes prezentuje.

Ľudia dokážu oceniť kvalitný med, to je pozitívny trend. Neprekvapuje vás potom, že ide na odbyť med zo supermarketu s nejasným pôvodom?

Sám sa čudujem, ako je možné predávať 900 gramový pohár „včelieho medu“ za 3, resp. 2,99 eur. Vyčádza mi, že po odrátaní nákladov na pohár, vrchnák, nálepku, plnenie, dopravu, manipuláciu a zisk obchodného reťazca včelár med daroval. Zo zvedavosti som si taký

med kúpil a veru, chutil ako med. Ochutnaním sa teda pravosť medu nedá potvrdiť.

Slovenský med vždy bol a aj je kvalitný. Svedčia o tom ocenenia na medzinárodných súťažiach.

Naši včelári sa nemusia hanbiť. Každý včelár med časom skryštalizuje. Najskôr stuhne repkový med, najneskôr agátový. Rýchlo kryštalizujú aj jarné medy z púpavy a ovocných stromov. Tmavé lesné medy pomalšie. Med obsahuje 30 až 35 % hroznového cukru (glukózy), 35 až 40 % ovocného cukru (fruktózy), 2 až 10 % iných cukrov. Ďalej minerály, vitamíny, éterické oleje, kyseliny, aminokyseliny... Obsahuje tiež vodu – asi 20 %. V mede sa doteraz našlo viac ako 320 zlúčenín. Je vzácnym prírodným liekom a potravinou. Používal sa ako sladidlo až do vynájdenia výroby cukru z cukrovej repy. Med tuhne rýchlejšie, ak je pomer glukózy a fruktózy približne rovnaký. Skryštalizovaný med nie je menej hodnotný ako tekutý. Jeho nevýhodou je len to, že sa s ním ťažšie manipuluje. Jednoduché cukry, ktoré med obsahuje, prechádzajú bez trávenia do tenkého čreva. Skryštalizovaný med môžeme rozpustiť v teplej vode do 50 °C alebo aj na radiátore, ak nie je veľmi horúci. Roztápať ho v mikrovlnnej rúre sa neodporúča. Ďalšie včelie produkty užitočné pre ľudí sú peľ, propolis, materská kašička, jed a vosk. Samozrejme, tiež medovina, na Slovensku veľmi obľúbená.

Základnou bunkou spoločnosti je rodina. Aj v úli je včelia rodina základom fungovania spoločenstva. Ako je to u vás doma? Vychovali ste si nasledovníkov?

Nasledovníka nemám. S tým už nič neurobím, ale utešuje ma, že nie som jediný. Dnešná doba má iné priority. Napriek tomu si myslím, že chov včiel v Poníkách nezanikne, lebo štafetu preberajú mladí ľudia. Máme medzi sebou aj tri ženy.

Včelárstvo je fyzicky pomerne náročný koníček, vyžaduje veľa času, energie, zostávajú vám sily aj na inú robotu okolo domu?

Včelári sa musia poriadne obťažovať. Chce to veľa voľného času. Mám radosť, keď sú medníky plní, keď sa včielkam darí a keď zvládam všetky problémy súvisiace s chovom. Robota okolo domu je na úkor oddychu. Televízor zapínam o 19.00. Cez deň žiadne programy nesledujem. Keď som bol mladý, všetko som zvládol, povolanie aj funkcie na MNV, tiež prácu so včelami, okolo domu a ďalšie aktivity. Ak som niečo v mladosti stihol za hodinu, dnes na to potrebujem dve – tri hodiny. Preto sa dôchodcovia sťažujú, že nemajú na nič čas. Je to svätá pravda.

Veronika Ďurovčíková

Vyberáme reportáž o Ponikách z týždenníka PLUS 7 DNÍ č. 35 – 2. septembra 2021

Napísali o nás

Ak povieť, že ste z Poník, automaticky vám recitujú básň Sama Chalupku, hovorí starostka Jana Ondrejková.

Na otázku, či medzi jej kompetencie patrí aj protiturecká obrana, odpovedá starostka obce Poniky Jana Ondrejková úsmevom. To, že v celoslovenskom povedomí je dedina zapísaná cez verš Sama Chalupku „Prišli Turci na Poniky...“ pre ňu nie je nič nové. „Pred pár rokmi sme vítali tureckú delegáciu. Prišli honorárni konzuli Slovenska v Turecku pod vedením veľvyslankyne v Ankare a veľmi sa im tu páčilo,“ spomína.

Poniky preslávil Samo Chalupka a pri potoku na Námestí Štefana Žáryho dnes stojí tabuľa s jeho veršami. Splnený sen starostky Jany Ondrejkovej. Na druhej strane tabule nájdete historickú mapu. Zistíte z nej, že pod Poniky patrí aj Ponická Lehôtka a Ponická Huta.

„Rok som dumala nad tým, ako tú tabuľu navrhnuť. Nik mi nevedel nakresliť výjav, ako Turčín skočil bystrým skokom do jelšiny nad potokom...“ Dodáva, že hoci je Cha-

lupka takto späť s Ponikami, obec má iného slávneho rodáka. Veľkého spisovateľa a prekladateľa Štefana Žáryho. (...)

Miestne kozy a ovce

Deň, keď sme do Poník zavítali, Jana Ondrejková riešila viac ako zvery kapacitu materskej školy, odpisovačky a papierovačky, ktoré má inak celkom v oblúbe. Neskôr ju čakalo sadenie kvetov pri pomníku a vyčistená bola aj na stretnutie s farárom. Teda s kapucínmi, ako mníchov v katolíckom kostole na vŕšku všetci volajú. „Mám informáciu, že chcú na obecnom pozemku postaviť jaskyňu. Vždy si to rada osobne overím priamo na mieste,“ vysvetľuje výjazd v daždi. Dobro urobila. Nakoniec sa ukázalo, že „jaskyňa je len podstavcom, do ktorého skryjú sochu svätého Františka a obecného pozemku sa vlastne ani netýka.“

„Jasné, že mám rada túto prácu, hoci vravím – je to na 24 hodín denne. Čo nemám rada, sú dotazníky, prieskumy. To ma dosť vytáča, napríklad pri testovaní covidu, nemalo to konca,“ komentuje starostka. Na druhej strane miluje rozmanitosť dní. Tá energiu neodoberá. Nabíja starostku a rovnako jej tím. Občas aj smiechom. Napríklad, keď musia v obecnom rozhlase hlásiť, že sa našli dve strakaté kozy a jedna čierna kravka. Komu chýbajú, nech sa prihlási. (...)

Obecný podnik a telocvičňa

A ako svoju prácu vidí sama? Spokojná s doterajšími výsledkami je len sčasti. Teší sa z novej telocvične pri základnej škole aj z obnovy pamätní-

ka rumunským hrdinom, ktorí Poniky oslobodili v druhej svetovej vojne. Aj nové cesty do časti Ponická Lehôtka a Ponická Huta si starostka pripisuje k úspechom. Neratovali cestu látaninami, ale potiahli asfaltový koberec. Bojuje sa za rekonštrukciu vodovodného potrubia, ktoré je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Obec je jedným z akcionárov. Obnova však bude postupná, a tak kým sa dôjde na koniec dediny, niektorí obyvatelia Poník sa možno aj postažujú na dlžku prác. (...)

Baby boom

Hoci má prízvuk bystrického okolia, Jana Ondrejková nie je rodená Poničanka, ale mestské dievča. Ako malá chodila do Poník k starej mame. Dedina jej postupne prirástla k srdcu. Z Banskej Bystrice ju sem definitívne odviezol manžel pred 25 rokmi. Do mesta by sa vraj už nevrátila. S horami, prírodou, ale aj s blízkosťou ľudí sa tak žila, že je až nešťastná, keby ju niekto nepokladal za pravú Poničanku. „Moja mama bola z Poník, takže som minimálne polovičná.

Manžela som si našla tu na dedinskej zábave.“

Hovorí, že za posledných pár rokov pozoruje zmenu trendu v demografii obce. Mladí odchádzajú bývať do Bystrice, dnes vidí, naopak, aj prílív ľudí. „Zažívame baby boom. V škôlke máme 58 detí, čo je dosť, hoci je to vrátane Dúbravice a Oraviec. Čo sú príhlahle dedinky,“ teší sa. (...)

Starostovia a poslanci

Starosta vraj nie je sám až taký veľký pán, aby mohol urobiť v dedine nejaký obrovský prevrat v pozitívnom či negatívnom smere. Má poslancov v miestnom zastupiteľstve. Na nich mnohé stojí. Bez súhlasu zastupiteľstva neprejdú ani tie najlepšie nápady. Na druhej strane, ak by obecnému úradu vládl „volebný omyl“, mohli by jeho projekty zabrzdiť. Jana Ondrejková si svojich poslancov pochvaľuje. (...) Dedinskí politici sú pritom podľa nej v mnohom iní ako tí veľkí, štátni. Radia sa, podporujú, konzultujú, dávajú si navzájom rozumy. „Radšej si zavolať a poradiť sa – ty si to už riešil? A ako? Pošli mi to, prosím ťa.“

Podrazy na lokálnej úrovni? Sprenevery, o ktorých počujeme občas v médiách? Rodinkárstvo na úradoch? Môže byť, veď aj komunálna politika je stále len politikou, ale pokojná Poničanka na svojej koži negatíva politickej hry v regióne neokúsila. „Nájdú sa aj starostovia, ktorí si myslia, že funkcia na obecnom úrade je niečo, že sú majstri sveta, ide však o človeka, nie o obec ani o stranícku príslušnosť,“ uzatvára.

**Veronika Coscolluela
(krátené)**

Ďakujeme šikovným ženám

Aj v Ponikách nájdete ženy, ktoré si v dôchodkovom veku užívajú pohodlie domova. Voľný čas trávia vo svojej záhrade, ale aj pri ručných prácach a inej robote okolo domu. Ale čo nie je celkom bežné, svoj voľný čas vyplňajú verejno-prospešnými aktivitami. A keďže na evanjelickom cintoríne odpočívajú ich blízki, rozhodli sa, že centrálny chodník zo zámkovej dlažby vyčistia. A tak sa Anna Kapustíková a Mária Králiková pustili do roboty. Za pár hodín vytrhali všetko, čo tam nepatrí. Milé žienky, patrí vám naše veľké poďakovanie. Ceníme si vašu snahu a pracovné nasadenie vo veku, keď by ste mohli viac oddychovať.

Katarína Piarová

Vitajte medzi nami

Uvítanie do života patrí k najmilším podujatiam, ktoré v obci organizujeme. Žiaľ, pandemická situácia nám vlani neumožnila stretnúť sa s rodičmi a ich ratoľkami osobne. Tentoraz sme preto v našej kolíske

pohojdali aj väčšie detičky. Niektoré už majú prvé zúbky. Ale sme vďační, že sme sa 14. júla mohli stretnúť a v príjemnej atmosfére Kultúrneho domu Ponická Lehôtka spoločne prežiť pekné popoludnie.

Najmenšie detičky privítali pekným programom aj naši škôlkari.

Každý prírastok je pre nás veľkou radosťou. Drobčekovia sú pre nás svetlom do budúcnosti a vždy sa z nich veľmi tešíme. Preto o našich najmenších dávame vedieť aj čitateľom Ponického spravodajcu.

Nuž teda, vitajte medzi nami: Marián Gavalda, Tommy Šimko, Rebeka Lihocká, Markus Bíro, Tomáš Valčík, Liliana Strelcová, Matúš Rusko, Michaela Pokošová, Anna Magnová, Ema Saktorová, Milan Berky, Matej Gregor a Karin Rút Dratnalová.

Naším najmenším, aj ich rodičom, želáme hlavne zdravie a veľa spokojnosti!

Jana Turčanová

Spomienka na Vladimíra Kuceja

*Je ticho po bolesti,
je celkom blízko ku hviezdám.
Pozdravy na stuhách
a zopár veršov na rozlúčku.
Taký je akord odchodu.*

Vladimír Kucej sa narodil vo Viďnej dva roky po vojne v rodine, ktorá ho viedla k poctivosti, čestnosti a nezmieriteľnému postoju k ideológii fašizmu. Mal dvoch súrodencov. Po absolvovaní Strednej priemyselnej strojníckej školy vo Zvolene sa zamestnal v policajnom zbore v Banskej Bystrici. Popri zamestnaní vyštudoval vysokú školu,

ktorú ukončil titulom doktor práv. Vo svojej policajnej kariére dosiahol hodnosť podplukovníka. Neskôr sa presťahoval do Poníkkej Lehôtky, kde si s manželkou kúpili dom a postupne ho zrekonštruovali. Poniky si zamiloval a stali sa jeho srdcovkou. Keď odišiel do dôchodku, stal sa prednostom obecného úradu. Svoje skúsenosti a energiu využil na rozvoj obce. V roku 2000 sa stal členom SZPB, neskôr zastával funkcie podpredsedu a predsedu. Ako právnik sa podieľal aj na práci rozhodcovskej komisie pri ÚR SZPB v Bratislave.

Keď po rokoch pôsobenia v štátnej správe odišiel na zaslúžený odpočinok, neuzavrel sa do seba, ale naďalej zostal v kontakte s ľuďmi, angažoval sa v našom občianskom združení, pri organizovaní života v obci aj stretnutí generácií na Kališti. Po celý život zostal verný svojmu ľavicovému presvedčeniu a myšlienke nezmieriteľnosti postoja k novodobému fašizmu. Bol tiež aktívnym členom KSS, ktorej ideám zostal verný až do svojho konca, ktorý prišiel v sobotu 31. júla 2021.

Za príkladnú a obetavú prácu

udelili JUDr. Vladimírovi Kucejovi medailu Milana Rastislava Štefánika I. stupňa a medailu ÚR SZPB. Dostal aj viacero čestných vyznamenaní aj ďakovných listov.

Životopis Vladimíra Kuceja nemožno vtesnať do pár viet. V myslí sa mi vynárajú spomienky najmä na našu spoločnú prácu vo zväze, ktorému si venoval veľa času. Základnú organizáciu SZPB v Ponikách si viedol do roku 2016, keď si odovzdal vedenie mne a stal si sa podpredsedom.

Naučil si ma, ktoré dvere treba otvoriť a na ktoré iba zaklopať. Bol si trpezlivý a dobrý učiteľ. Pre členov si pripravoval výlety, posedenia, brigády aj spomienky na povstalecké Vianoce 1944. Na tieto chvíle nikdy nezabudneme a budeme sa snažiť aj naďalej organizovať spoločné stretnutia.

Doma, v klube aj medzi priateľmi zostalo prázdne miesto. Je ťažké uveriť, že si jeden letný večer odišiel tam, odkiaľ niet cesty späť.

Mária Magnová

▲ Vladimír Kucej s členmi ZO SZPB a starostkou obce.

Na ten deň nezabudnem

Keď mi o štvrtý na tri ráno zazvonil budík, vyskočil som na rovné nohy. Vôbec som nezaváhal, ako to býva po iné dni. Určite to poznáte, keď sa pripravujete na niečo mimoriadne, vzrušujúce. O pätnásť minút som už sedel s Jankom Jonášom z Oraviec v aute. Do Šaštína by sme mali doraziť zhruba o tri hodiny, išli sme ešte po ďalších pasažierov. Mali sme časovú rezervu. Omša so Svätým Otcom Františkom sa má začať o desiatej, ale vstup do sektorov majú uzavrieť už o ôsmej. Určite to stihneme! Cesta ubiehala pokojne. Na vozovke neboli takmer žiadne autá. Až za Trnavou sa premávka začínala zhusťovať. „Máme dobrý medzičas,“ skonštatoval som s úsmevom, ktorý mi onedlho zamrzol na perách. V Senici sa premávka takmer zastavila. Posúvali sme sa doslova krokom. Za polhodinu hodinu sme prešli možno dva kilometre. „Hrozné! To nestihneme! Bože pomôž,“ volal som v duchu. „Čo teraz? Nedá sa ísť inou cestou,“ pýtal som sa Janka, ktorý pochádza z tých končín, ale on len záporne pokrútil hlavou. Čakali sme... A potom sa to pohlo. Pomaly, nespelo, ale predsa. Išli sme dvadsiatkou, ale hlavne, že sme išli. Hodiny odbili osem a od Šaštína nás delilo asi desať kilometrov. Zrazu sa autá rozbehli. Signalizačné tabule oznamovali, že sektory uzavruť až o deviatej. Konečne dobrá správa. Odstavili nás na záchytné

parkovisko asi dva kilometre od miesta omše. „To dáme,“ pomyslel som si a rýchlym krokom som predbiehal dav pútnikov. Už vidím veže baziliky. Na strechách niektorých budov boli v pohotovosti ostreľovači. Dav ľudí sa plynule presúval ako pokojná rieka smerom k svojmu cieľu, veľmi pokojná, vzhľadom na to, že do uzavretia sektorov chýbalo už len päť minút. Od vstupu do sektoru kňazov ma delilo asi dvesto metrov. A v tom okamihu sa tá rieka zastavila. „Vy ste kňazi, utekajte dopredu,“ povzbudzovali nás pútnici. Ale kadial'! Lietať ešte neviem, pomyslel som si. Boli sme traja kňazi, čo sa náhodne stretli. Začali sme sa predierať davom, ale bolo to ako plávať proti prúdu. Naľavo sa ukázal rigol. Vbehlí sme doň a utekali. Dobešli sme až k policajtom, ktorí celú tú riekku pútnikov zadržali. „Pustite nás,“ za-

úpeli sme pár metrov od nášho sektora. Bolo desať minút po deviatej. Policajti sa prísne pozrel a povedal. „Až keď prejde Svätý Otec.“ „Čože, Svätý Otec pôjde tadiaľto? To nie je možné!“ A naozaj, asi o desať minút prechádzal pápež František zo svojím sprievodom popri nás. Delili nás len zátarasy a asi jeden a pol metrov vzdialenosť. Stál v papamobile, kýval nám. Bol usmiaty, priateľský

a odhodlaný každému povedať, že si ho váži. Naozaj. Brat každého tvora. Keď prešiel pápežov sprievod, policajti pokynuli a rieka pútnikov sa znova pohla. Pokojne, nenásilne. My, koncelebrujúci kňazi, sme zaujali svoje miesta celkom vpredu. Začala sa bohoslužba. Fanfáry, zbor, slávnostný spev... sprievod so Svätým Otcem. Bolo to krásne. Slová pápeža boli priame a povzbudivé: „Život viery nemôžeme redukovat' na cukor, ktorý osladzuje život. (...) Je dobre, keď máte vo svojej veľkej slovenskej rodine Matku, ktorej možno dôverovať a veriť jej všetky bolesti a nádeje. (...) Pošlite prosím odkaz Slovákom: Boh, žehnaj Slovákov, všetkých ľudí, (...) Modlite sa za mňa.“

Na omši som mal možnosť rozdávať sväté prijímanie. Každý kňaz dostal do daru kňazskú stôlu a my, ktorí sme rozdávali sväté prijímanie, sme dostali aj hlinenú misku, z ktorej sme dávali Božie telo. Po omši sme sa s kňazmi, čo boli s nami v sektore, podelili o jedlo a dojmy. Zanechalo to vo mne hlboký pocit spolupatričnosti. Je ťažké opísať slovami, čo sme zažili. Bolo to niečo úžasné a nezabudnuteľné. Ako keď stretnete samotného Ježiša. Samozrejme, viem, že pápež nie je Ježiš, ale Ježiš je v pápežovi. A tohto Ježiša v pápežovi Františkovi sme stretli.

Pokoj a dobro!

Br. Robert, kapucín

Škola žila aj počas prázdnin

Každý školský rok býva niečím výnimočný. Niektorí odídu, niektorí zase prídu. Rozlúčili sme sa s deviatkami a privítali prváčikov. Ich kroky sú zatiaľ nesmelé, ešte silno držia za ruku maminu či ocina, ale o chvíľu objaví čaro prvých písmen a číslíc.

Určite nám blúdi v hlave myšlienka, aký bude tento rok? Čo nás

čaká? Aká bude situácia v súvislosti s covidom?

Najskôr pár čísel. Otvárame tri triedy materskej, deväť tried základnej školy a dve oddelenia školského klubu detí. Školu bude navštevovať 142 žiakov, čo je o päť viac ako v minulom školskom roku. V materskej škole bude 58 detí. Žiakom ponúkame pestrú a bohatú paletu mimoškolských aktivít – plavecký

a lyžiarsky výcvik, športové a vedomostné súťaže a pribudla nová telocvičňa, za ktorú musíme poďakovať obci Poniky.

Naša škola žila aj počas leta. Vynovili sme spojovaciu chodbu, vymaľovali niektoré triedy a žiaci prvého stupňa dostali nové šatňové skrinky s vlastným kľúčikom, začali sme s budovaním herničiek pre školský klub.

Rekonštrukciou prešla aj školská kuchyňa za výdatnej finančnej pomoci zriaďovateľa – obce Poniky.

Dúfame, že zmodernizované priestory spríjemnia žiakom chvíle strávené v škole. Dúfame, že aj v tomto školskom roku si žiaci upevnia vzťahy s učiteľmi i spolužiakmi, aby sme sa na jeho konci mohli tešiť z pekných výsledkov.

Mária Janovčíková

Obnova školskej kuchyne a iné

Školská kuchyňa v budove materskej školy má úctyhodných pár desiatok rokov. Nikdy neprešla zásadnou obnovou. Pohľad na kabeláž vedenú po stene, opadanú omietku a zastaranú vodoinštaláciu nie je veru potešujúci. A hlavne, keď si

uvedomíme, že v týchto priestoroch by sa mali pripravovať jedlá pre deti. Práve z tohto dôvodu sme sa po odsúhlasení poslancami obecného zastupiteľstva rozhodli neutešené miesto zrekonštruovať. V júli a auguste sme v kuchyni vymenili elektroinštalá-

ciu, vodoinštaláciu, podlaha aj steny dostali nové obloženie. Dôležitá bola aj výmena vzduchotechniky a lapača tukov. Pribudli nové umývadlá a pracovné stoly, umývačka riadu a konvektomat. Rozdiel je značný, všetko je nové, čisté, radosť vojsť dovnútra.

Mnohí sa možno pamätáte na kopu piesku pri zelenom trojuholníku idúc po ceste III. triedy smerom na Dúbravicu. Je to priestor, ktorý si zaslúžil byť krajší. Po vyrovnaní terénu sme sa s kolegami pustili svojpomocne do obnovy. Do kruhu sme v dvoch radoch osadili svahovky a vysadili kvety. Na vrch sme umiestnili erb obce, ktorý zhotovil Michal Mráz. Aj toto je príklad, ako sa dá za málo peňazí vytvoriť niečo pekné a príjemné.

Nový šat dostalo aj oddychové miesto na Petříčke. Členovia ZO

SZPB v rámci brigády vyčistili okolie, cestu k studničke, natreli altánok a osadili lavičky. Za túto prácu im patrí veľké poďakovanie. Postupne upravíme aj ďalšie oddychové miesta v obci.

Jana Ondrejková, starostka obce

Bezpečne na ceste

V každodennom živote sa žiaci stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, cyklisti, cestujúci v dopravných prostriedkoch a pod. Okrem pozitívnych stránok má motorizmus aj veľa záporných stránok.

Neúmerný je počet dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú školáci. Základné informácie o bezpečnom správaní sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy.

Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania v základných školách. Jej úlohou je pripravovať deti na samostatný pohyb v cestnej premávke.

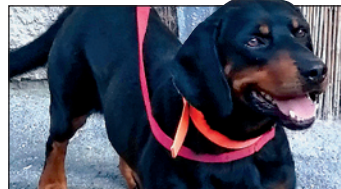
Pravidelne v septembri, tohto roku to bola sobota štrnásteho, absolvujú žiaci prvého stupňa ponickéj základnej školy teoretický aj praktický výcvik v Turčianskych Tepliciach. Uskutočňuje sa v objekte mestského dopravného ihriska pod vedením odborných inštruktorov. Školáci sa učia rešpektovať dopravné značky, aby sa na ceste cítili bezpečne, učia sa zodpovednosti v rušnej premávke – ako chodci, cyklisti, kolobežkári i jazdci na detských motokárach.

Katarína Králiková

Upozornenie

Už len necelý mesiac zostáva majiteľom psov na splnenie novej povinnosti. Podľa zákona č. 39/2007 o veterinárnej starostlivosti sú totiž povinní do konca októbra dať začipovať a zaregistrovať svojho psa.

Zákon hovorí, že pes chovaný na území Slovenskej republiky musí byť označený čipom/transpondérom spĺňajúcim technické požiadavky podľa osobitného predpisu, pred prvou zmenou vlastníka psa, najneskôr však do 12 týždňov veku. Identifikačné údaje o psovi aj jeho vlastníkov sa zaznamenávajú do centrálného registra spoločenských zvierat. Označiť zviera transpondérom môže len veterinárny lekár.

V tejto súvislosti majiteľom psov pripomínáme, že v zmysle Všeobecne záväzného nariadenia obce Poniky č. 1/2019 o podmienkach držania zvierat a ich chovu je zakázaný voľný pohyb psov na miestnych komunikáciách, verejných priestranstvách, verejnosti dostupných pozemkoch vo vlastníctve alebo správe obce nachádzajúcich sa v zastavanom území. V obci sme už zaznamenali niekoľko sťažností na voľný pohyb psov na Námestí Štefana Žáryho v Ponikách, Ponickéj Hute aj v Ponickéj Lehôtke. Podľa našich informácií psov opakovane púšťajú do dediny ich majitelia, a tým porušujú ustanovenia všeobecne záväzného nariadenia. Pohyb psov monitorujeme a priestupky budeme riešiť v zmysle platnej legislatívy. Netreba vari zdôrazňovať, že pes, okrem vodiaceho, nemá čo robiť na pieskoviskách, detských ihriskách, športoviskách, pietnych miestach, v areáloch škôl či zdravotníckych zariadení.

Pavol Ondrejko

Rozlúčka s deviatakmi

Všetko má svoj začiatok i koniec. Ale to, čo vyzerá ako koniec, neraz býva začiatkom. Pre našich deviatkov sa s posledným zazvonením v posledný júnový deň neskončil len školský rok, ale aj jedna životná etapa. Od septembra ide každý z nich svojou cestou a spoznáva študentský život na strednej škole.

Pri tejto príležitosti sme sa s našimi deviatakmi stretli na pôde Obecného úradu v Ponikách.

Budúcim študentom sme pripravili milé prijatie a malý darček na rozlúčku, aby nezabudli, že práve ponická škola im dala základy vzdelania. Na študentskú cestu

sme odprevadili Rastislava Baláža, Alexandru Margitu Bartošovú, Karolínu Berkyovú, Andreja Brzuľu, Martina Buriana, Tobiasa Klimenta, Elišku Koleničkovú, Kristiána Markusa, Jána Matulu, Nelu Matuškovú, Michala Mazúcha, Tobiasa Murína, Patrícii Pinkovú, Máriu Poštovú a Šimona Vyšného.

Ďakujeme pedagógom za to, že roky viedli týchto mladých ľudí po ceste vzdelania a poctivo ich pripravovali na stredoškolské štúdium.

Všetkým bývalým deviatakom prajeme mnoho úspechov, chuti do učenia a veľa nových zážitkov.

Jana Turčanová

Rozlúčka s predškolákmi

Život je o rôznych okamihoch. No azda najviac si ceníme tie, z ktorých sa nám v mysli utkáva pavučina spomienok. Pocity, ktoré na konci školského roka prežívali naši škôlkari, si možno v dospelosti nebudú pamätať. Čo si však budú pamätať určite, bude šťastné detstvo. Veríme, že aj vďaka našej ponickej škôlke budú mať na prvé roky svojho života tie najkrajšie spomienky.

Aby sme umocnili tieto krásne spomienky, stretli sme sa 28. júna na futbalovom ihrisku v Ponikách. Vďaka pani učiteľkám a rodičom čakalo na budúcich prváčikov krásne popoludnie, program aj malé občerstvenie.

Jana Turčanová

Letná škola

Hneď v prvý prázdninový týždeň sa nám podarilo zrealizovať letnú školu, do ktorej sa zapojilo 45 detí od prvého po deviaty ročník a pani učiteľky Jaššáková, Cabanová, Emilová a Kružliaková.

V prvý deň sme splavovali Hron, čo bol vzhľadom na bezpečnosť detí a organizáciu asi najnáročnejší deň. Bez pomoci rodičov, ďalších kolegov a ich rodinných príslušníkov by sme tento výlet nemohli deťom ponúknuť. Po splave sme sa v rieke okúpali a zahrali si plážový volejbal.

Druhý deň sme sa vybrali do banksobystrickej Laser arény a trénovali taktiku a stratégiu Laser Wars, čo je nový typ Laser Tag hry. Po akčnej prestrelke sme načerpali sily v Arboréte Borová hora vo Zvolene, ktoré je výnimočné v celoeurópskom meradle sústreďovaním pôvodných druhov drevín, je tu aj najväčšia zbierka ruží na Slovensku. Na spiatocnej ceste sme sa zastavili v drevenom artikulárnom kostole v Hronseku zapísanom v Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO.

Tretí, nazvali sme ho hádankovo-rozprávkový deň, sme strávili

na Donovaloch v dedinke Habauky. Pozreli sme si štyri interaktívne predstavenia na motívy ľudových rozprávok. V Banskej Bystrici sme navštívili aj Múzeum Svetozára Stračinu, významného hudobného skladateľa a zberateľa ľudových piesní. V remeselnej dielni sme s obdivom sledovali výrobu zvončekov.

Na štvrtý deň sme zavítali do zábavného areálu Obrovo v Čutkovskej doline pri Ružomberku. Nav-

štívali sme domov obra Čutka, ktorý je vraj posledným žijúcim obrom na svete. Park ponúka množstvo atrakcií pre väčšie i menšie deti – trampolíny, hojdačky, šmykačky, či rôzne hry ako napríklad Obor, nehnevaj sa! Keď sme sa do sýtosti vyšantili, vykořčili sme na tajomnú lesnú cestu, na ktorej sme objavili obrov prsteň, ďalekohľad, kreslo, okuliare..., až sme sa dostali do Tarzanie. Tu sa deti premenili na

horolezcov a zdolávali prekážky na lanovej dráhe.

Posledný deň sme navštívili Strednú odbornú školu Pod Bánoňou v Banskej Bystrici. Zajazdili sme si na koníkoch, dozvedeli sa veľa zaujímavého zo života včiel i exotických živočíchov, oddýchlili si v apidomče-

ku, ochutnali med... Poobede sme sa schladili v Bystrianskej jaskyni a na záver sme si prezreli Lupčiansky hrad. Pod lipou kráľa Mateja Korvína sme letnú školu vyhodnotili a rozдали darčeky.

Patrí sa poďakovať vám všetkým, ktorí ste nám podali pomocnú ruku, lebo aj vašim prínosom prežili naše deti rozprávkový prázdninový týždeň.

Emília Kružliaková

Opatrenia poznáme Stačí ich len dodržiavať

Lekár radí

Prázdniny sú za nami, rovnako aj čas letných dovolení a zdá sa, že aj určitá voľnosť protiepidemických opatrení sa pomaly končí. Optimistická zelená mapa Slovenska sa postupne prefarbuje do menej nádejných tónov. S nástupom detí do škôl, cestovaním hromadnými prostriedkami, verejnými podujatiami a pobytom v spoločných zariadeniach narastá počet kontaktov aj riziko prenosu infekcie. Nemožno zabúdať, že je tu jeseň a s ňou chladnejšie a sychravé počasie, ktoré vždy znamená väčší výskyt infekcií dýchacích ciest. Nesmieme to podceňovať a zvlášť v aktuálnej situácii, keď výrazne pribúda počet infikovaných, sa treba chrániť ešte viac.

Som presvedčená, že spôsoby ochrany všetci dobre poznáme, ale – ako sa vraví – opakovanie je matkou múdrosti.

Prvým a základným princípom sú čisté ruky. Keď prídeme domov alebo na pracovisko, umyeme si ruky, alebo dezinfikujeme. Zbytočne sa nedotýkajme tváre, očí, nosa, úst. Ak je to nevyhnutné, tak len čistými rukami.

Druhou zásadou je ochrana dýchacích ciest. Doma aj v škole nás učili,

že pri kýchaní, kašľaní a smrkaní si treba zakryť ústa aj nos. Dnes nám na to slúžia rúška, ktoré nás chránia pred vdýchnutím nebezpečných škodlivín a pôvodcov infekcie a zároveň chránia naše okolie, aby sme my neboli rizikom pre iných, ak sme nositeľmi nákazy a mohli by sme ju vydychovaním prenášať na ľudí v našej blízkosti. Preto je veľmi dôležité dodržiavať aj bezpečnú vzdialenosť, a ak sa necítíme úplne zdraví, mali by sme sa vyhýbať blízkeho kontaktu s kolegami, ale aj doma medzi príbuznými. Vždy sme predsa poznali a dodržiavali základné hygienické pravidlo a spôsob slušného správania, že sme sa neobjímali ani nepribližovali kiným, ak nás postihla nádcha alebo chrípka. O to viac platia tieto zásady v čase pandémie covidu, len ich treba svedomito dodržiavať.

Koncom 18. a začiatkom 19. storočia v Rakúsko-Uhorsku, teda aj na našom území, sa už ľudia mohli chrániť pred nebezpečnými nákazlivými chorobami vďaka vynájdeniu očkovacích látok. Už v roku 1837 bol prijatý prvý zákon o povinnom očkovaní proti kiahňam. Vďaka tejto prevratnej metóde sa podarilo v našej krajine úplne zlikvidovať niektoré nebezpečné infekčné ochorenia. Dnes si mnohí nevedia ani len predstaviť, čo znamenal život v riziku bez

očkovania, koľko detí zomieralo bez pomoci. Mnohé z kedysi nebezpečných ochorení už nepoznáme, pretože plošným očkovaním populácie sa vypestovala kolektívna imunita a tieto choroby sa z našich končín vytratili. Zato tu však máme nové typy ochorení, dosiaľ nepoznané, na ktoré zatiaľ nemáme lieky.

Od marca 2020 žijeme ohrození vírusom SARS-CoV-2. Má rozmanité príznaky a nevypočítateľný priebeh, jeho zákonitosti stále nepoznáme. Žiaľ, mnohí nakazení, napriek úsilíu zdravotníkov, ochoreniu podľahli. Rozvinul sa u nich neliečiteľný zápal pľúc, ktorý môže ohroziť kohokoľvek z nás. V realite svetovej pandémie musím konštatovať, že riziko zápalu pľúc pri nákuze koronavírusom stále existuje a je vážne. Dnes však našťastie poznáme spôsob, ako infekciu predchádzať a ako sa pred ňou chrániť. Máme očkovacie séra. Ale, čuduj sa svete. To, čo Slováci pred niekoľkými desaťročiami s potešením prijímali, dnes mnohí tvrdošijne odmietajú. Voľakedy mamičky s radosťou privádzali svoje deti do ambulancií na očkovanie a dnes mnohé z týchto detí, ktoré absolvovali celú paletu očkovaní, odmietajú vakcínu proti covidu. Čo sa stalo? Azda preto, že generácie od 50. či 60. rokov minulého storočia nemali skúsenosti

so závažnou infekčnou chorobou, dnes nechcú uveriť smrteľnému riziku epidémie?

Tomuto postoju nerozumiem. Nedokážem pochopiť, že dospelý človek namiesto súhlasu s očkovaním radšej podstupuje riziko, že dostane nevyliečiteľný zápal pľúc. Azda ľudia nechcú uveriť tomu, že na zápal pľúc môžu zomrieť aj mladí a silní jedinci? Alebo sa tak veľmi boja komplikácií a sprievodných príznakov po očkovaní? Je predsa samozrejmosťou zákonitostí očkovania, že po každom podaní vakcíny, aj v minulosti to tak bolo, sa aj dnes očakáva určitá reakcia. Len netreba zbytočne zveličovať a za každú cenu hľadať riziko tam, kde nie je. Bolesť v mieste vpichu, začervenanie, opuch, či prechodne zvýšená teplota alebo bolesť svalov po očkovaní rýchlo ustúpia a určite nie sú natoľko závažné, aby boli dôvodom na odmietanie očkovania a ohrozenie života vírusovou chorobou.

Podľa môjho názoru najefektívnejší spôsob ochrany pred infekčnými ochoreniami je očkovanie. Nič lepšie doteraz nikto nevymyslel. Preto všetkým, ktorí sa ešte nerozhodli, odporúčam, aby sa dali zaočkovať, pretože covid-19 je nebezpečná a život ohrozujúca choroba.

MUDr. Mária Kuniaková,
všeobecná lekárka pre dospelých

Domáca lekáreň

Cesnak

Určite nikto nepochybuje o tom, že cesnak si nemožno s ničím pomýliť. Má typickú vôňu a ostrú chuť. Po jeho konzumácii to cíti aj okolie, lebo intenzívna zmes účinných látok sa rýchlo dostáva do krvi a čiastočne sa vylučuje dychom cez pľúca a vyparovaním cez pokožku. Avšak v prírode vo všeobecnosti platí, že čo má ostrú chuť a intenzívny zápach je zdraviu prospešné.

Pôvodne sa cesnak využíval v ľudovom liečiteľstve. Počas prvej svetovej vojny používali šťavu z cesnaku ako dezinfekčný prostriedok na rany. Obsahuje silice, minerály a éterické oleje. Je bohatý na vitamí-

ny C a B6, má antibakteriálne a fungicídne účinky. Známe sú tiež jeho antibiotické účinky, je výborný na posilnenie imunitného systému, využíva sa pri infekčných chorobách tráviaceho traktu, znižuje krvný tlak, jeho účinky sú preukázateľné v liečbe cukrovky i parazitózy. V neposlednom rade má aj protirakovinové účinky a jeho antioxidačné vlastnosti pomáhajú zbavovať telo škodlivých látok.

Pestuje sa bežne doma. Zimný cesnak sadíme koncom septembra a zberáme ho koncom júla, jarný dozrieva v auguste. V ostatných rokoch sa objavuje na pultoch našich predajní prevažne dovezený z juhoeurópskych krajín, najmä Talianska. Majte na pamäti, že najúčinnější je čerstvý cesnak, ktorý rozpoznáme tak, že má pevné a plné strúčiky. Skladujeme ho pri izbovej teplote na suchom a tmavom mieste s dobrou cirkuláciou vzduchu. Tí, ktorí sa bránia zápachu a ostrej vôni cesnaku, môžu siahnúť po sušenom, alebo zvoliť formu tabliet, ako výživového doplnku.

Lahšie stráviteľný cesnak si pripravíme tak, že prelisujeme 3 strúčiky cesnaku, pridáme trošku soli, čajovú lyžičku oleja a čajovú lyžičku vriacej vody. Neprijemný zápach cesnaku eliminuje zelený čaj, mlieko, jablká, med, citrusové plody, káva, jedlá sóda, mäta, či petržlenová vňať.

Cesnak sa hojne využíva aj v tradičnej slovenskej kuchyni, napr. v zemiakových plackách (haruli), na hriankach, pri príprave mäsa, najmä jahňaciny, ale aj polievok, šalátov, prívarkov a slaného pečiva.

Ponúkame vám overený recept na cesnakové slimáčky. Najlepšie ich pečie naša kolegyňa Olinka, a keď

nám ich z času na čas prinesie do roboty, len sa tak po nich zapráši. Nazvala som ich *Olinkine cesnakové slimáčky*.

Potrebuje:

- 1 kg hladkej múky špeciál,
- hrst polohrubej múky,
- 1 lyžičku soli.

Kvások pripravíme z jednej kocky droždia, ktoré rozpustíme v letnom mlieku s troškou cukru.

Keď máme kvások pripravený, zapracujeme ho do cesta spolu so 65 gramami masla roztopeného v 2 dl mlieka a 1 dl oleja. Vypracujeme vláčne cesto, ktoré necháme vykysnúť.

Pripravíme si plnku: Do 1 Hery (môže byť polovica Hery a polovica masla) vmiešame 2 hlávky pretlačeného cesnaku a jednu lyžičku soli.

Túto plnku natrieme na rozvalkané cesto, zvinieme a nakrájame na slimáčky. Na plechu ich necháme ešte podkysnúť, potom natrieme vajcom a posypeme sezamom. Pečieme vo vyhriatej rúre cca 25 minút.

Anna Trnková

Na návšteve u Sama Chalupku

V centre Poník si tabuľou pripomínate štúrovského básnika Sama Chalupku a jeho známu báseň Turčín Poníčan. Viac o jeho živote sa dozvieme v tematickom múzeu v Hornej Lehote.

Literárne aktívny bol už Samov otec Adam Chalupka, ktorý sa narodil 28. októbra 1767 v Nemeckej (dnes Partizánskej) Ľupči na liptovskej strane Nízkyh Tatier. Po štúdiách bol tri roky učiteľom v Hornej Mičinej, kde na 24. narodeniny dostal najkrajší darček – 28. októbra 1791 sa mu narodil syn Ján. V nasledujúcom roku si Adama Chalupku zvolili za farára evanjelici v Hornej Lehote, v horskej dedine asi 5 km od Podbrezovej. Tam sa rodina rozrástla a ako najmladší z piatich detí prišiel na svet syn Samo 27. februára 1812.

Ján Chalupka sa stal farárom v Brezne. Do slovenskej literárnej klenotnice prispel najmä veselohrami. Hneď prvá z nich, Kocúrkovo alebo len aby sme v hanbe nezostali, sa stala prvou, ktorú navčičili divadelní ochotníci v Liptovskom Mikuláši v roku 1830. Stala sa tak základným kameňom, na ktorom vyrastalo slovenské divadelníctvo. Tohto roku sme si pripomenuli 150. výročie úmrtia Jána Chalupku. Zomrel v Brezne 15. júla 1871.

Aj Samo Chalupka vyštudoval teológiu. Od roku 1836 zastupoval v Jelšavskej Teplici na farárskom poste Sama Tomášika počas jeho štúdií v Nemecku. Keď 5. júla 1840 zomrel Adam Chalupka, evanjelici v Hornej Lehote si zvolili za jeho nástupcu Sama, svojho rodáka. Tak sa stalo, že v tejto dedine na južnom úpätí Nízkyh Tatier hlásali Chalupkovci slovo Božie 91 rokov.

O živote a diele Sama Chalupku sa toho popísalo a pohovorilo veľa a veľa informácií nájdeme aj na internete, kde sa dostaneme i k jeho veršom. Napríklad na <https://zlatyfond.sme.sk/autor/47/Samo-Chalupka>.

▲ O rodine Chalupkovcov i o Hornej Lehote kedysi a dnes ochotne a zanietenne hovorí návštevníkom sprievodkyňa Jana Bruncková.

Potulky po strednom Slovensku

▲ Múzeum Sama Chalupku v Hornej Lehote.

Veľmi príjemnou formou spoznávanie je turistika, a to platí i v prípade Sama Chalupku. V Hornej Lehote, v dedine, v ktorej sa narodil, prežil podstatnú časť života a kde je aj pochovaný, môžeme navštíviť jeho múzeum. Jana Bruncková, ktorá nás sprevádzala, rozpráva o Chalupkovcoch pútavo a upozorní na exponáty, ktoré súvisia s ich životom. V druhej izbe sú doklady o živote v Hornej Lehote v minulosti. Nechýbajú ani pamiatky na SNP, keďže v chotári obce sa koncentrovala partizánska aktivita. Na budove, ktorú postavili na mieste rodného domu Sama Chalupku, je pamätná tabuľa a v su-

sedstve pomník najvýznamnejšieho hornolehotského rodáka.

Odporičiť môžeme aj nenáročnú prechádzku po Náučnom chodníku Sama Chalupku. Počas nej sa dozvieme aj ďalšie prírodné a historické zaujímavosti. Napríklad na Hrádku (843 m n. m.) mali svoje sídlo už ľudia lužickej kultúry na konci doby bronzovej a po nich v dobe halštatskej a laténskej, teda v 8. až 1. stor. pred našim letopočtom, Kelti, ktorých sem prilákali najmä bohaté zdroje železnej rudy. Na Hrádok rád chodieval aj Samo Chalupka a privedol sem aj českú spisovateľku Boženu Němcovú, ktorá ho navštívila na jeseň 1855 po

liečení v kúpeľoch Sliač. Archeologický výskum, ktorý prebiehal v rokoch 1999 – 2002 s finančnou podporou Železiarni Podbrezová, a. s., priniesol viaceré cenné nálezy a spresnil historické vedomosti o tejto lokalite.

V jednej z jaskýň Hrádku sa Samo Chalupka ukrýl, keď ho pre jeho proslovenskú aktivitu hľadali cirkevní nadriadení i žandári. Vtedy mu pomohol obyčajný pavúk, ktorý „zavtoril“ vchod do podzemia pavučinou, čím pomýlil prenasledovateľov. Odvtedy vraj nedal na pavúky dopustiť a od všetkých vyžadoval, aby tieto tvory nezabíjali.

Jozef Sliacky, foto: autor

Memoriál Ondreja Holca

Pozvánka

16. októbra sa po ročnej prestávke uskutoční 6. ročník obľúbeného cezpoľného behu. Tentoraz pripadol termín na sobotu. Deti budú súťažiť na ihrisku so začiatkom o 9.45. Účastníci hlavného a hobby behu vyrazia na osvedčené trate o hodinu neskôr, o 10.45 hod.

Na hobby trati budú prebiehať aj majstrovstvá základnej školy s materskou školou Š. Žáryho v Poníkách v cezpoľnom behu. Na trati sú kategórie muži a ženy bez rozdielu veku. Hlavný beh už ponúka viac kategórií. Ženy budú rozdelené na juniorky 15 – 19 rokov, ženy 20 – 39 rokov a ženy nad 40 rokov. V mužských kategóriách budú juniori 15 – 19 rokov, muži 20 – 39, muži 40 – 49 a muži nad 50 rokov. Výsledky budú vyhodnotené na základe časomier, po dobehnutí čaká na účastníkov guláš.

Vitani sú všetci športuchtiví účastníci, ako aj diváci. Podrobné propozície nájdete na stránke www.poniky.sk. Tešíme sa na vašu účasť.

Andrej Bružľa

OBEC PONIKY Vás pozýva na

MEMORIÁL ONDREJA HOLCA
VI. ročník v cezpoľnom behu

16.10.2021

Miesto: Futbalové ihrisko ŠK OPL Poniky
Hlavný beh – 10 km, prevýšenie 320 m
Hobby beh – 3,7 km, prevýšenie 60 m
Detské behy

9:00 Prezentácia, registrácia
09:45 Detské behy
10:45 Hlavný beh
10:45 Hobby beh

Registrácia, propozície: www.beh.sk
Štartovné: Hlavný beh 5 €
Hobby beh 2 €
Detské behy zadarmo

Sportové hry a súťaže pre rodiny s deťmi.

Partneri a sponzori podujatia:

LARA BAGS PARADY

Upozornenie – registráciu účastníkov potvrdzujú, že dajú súhlas na spracovanie osobných údajov a súhlasia na evidenciu na športovom podujatí podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a rady EÚ 2016/679. Súhlas sa udeľuje organizátorom podujatia a spoločnosti zabezpečujúcej časomieru a spracovanie výsledkov.

Znovu na štarte Ponických kiarov

Po ročnej prestávke zapríčinenej známymi obmedzeniami v minulom roku sa uskutočnil 6. ročník cyklistickej časovky Ponickými kiarimi. Na štart pretekov v Šalkovej sa 11. septembra, za krásneho slnečného počasia, postavilo 45 účastníkov. V porovnaní s prechádzajúcimi ročníkmi je to pokles, ale menšiu účasť športovcov v tomto roku pociťujú organizátori všetkých amatérskych podujatí. Na „kiaroch“ chýbali v tomto roku pre chorobu alebo pracovné povinnosti viacerí úspešní a pravidelne sa zúčastňujúci cyklisti. Ešte pár dní pred termínom nebolo isté, či sa preteky uskutočnia. Napokon sa prijalo správne rozhodnutie, že sa nezrušia. Spokojné tváre a pohoda pri tradične dobrom gulášu a vyhlásení výsledkov na futbalovom ihrisku ŠK OPL Poniky potvrdili, že aj 6. ročník sa vydaril.

Organizátori reagovali na trend zvyšujúcej sa popularity elektrobicyklov a vypísali pre ne samostatnú kategóriu. Ďalšou novinkou bola

▲ Znovu na štarte Ponických kiarov M. Mastelá a Ján Galván.

kategória juniorov vo veku 15 – 18 rokov, zatiaľ s nízkou účasťou, ale s cieľom pritiahnúť k športu mladú generáciu a predpokladom väčšieho záujmu v budúcnosti.

Celkové víťazstvo obhajoval Daniel Onderčanin, ktorý v roku 2019 vytvoril traťový rekord časom 9:36,2 min. Vtedy bol druhý Bratislavčan Matej Mydla a v tomto roku si poradie na prvom a druhom mieste vymenili. Matej Mydla vyhral s výrazným polminútovým náskokom a ako jediný pokoril hranicu 10 min. Zaujímavosťou bol na desatinu sekundy zhodný čas víťaza kategórie mužov 36 – 49 rokov Martina Kučerku z Topolčian s tretím Adamom Jankurom z Tatranskej Lomnice v kategórii 19 – 35 rokov. Obaja dosiahli čas 10:36,9 min. Uznanie si zaslúžia všetci pretekári a tešíme sa na ich účasť aj na 7. ročníku, kde by nechcel chýbať ani najstarší cyklist

ta Ivan Meiszlinger. Vek ho prinútil vymeniť cestný bicykel za horský s ľahšími prevodmi, ale aj vo veku 77 rokov odhodlane a statočne krútil pedálmi až do cieľa.

Vítazi kategórií:

Ženy: 19 – 44 rokov: Dorota Štorcelová, nad 45 rokov: Eva Fartelová, elektrobicykle: Monika Vivárová.

Muži: 15 – 18 rokov: Jakub Mališka, **19 – 35 rokov:** Matej Mydla, **36 – 49 rokov:** Martin Kučerka, **nad 50 rokov:** Jozef Medveď, elektrobicykle: Ján Čižmár.

Najlepší Poničania: Janka Beňová, Andrej Špička.

Podrobné výsledky nájdete na stránke obce www.poniky.sk.

Ján Matula

6. ročník Ponických kiarov zorganizoval Obecný úrad Poniky s príspevom OPL Poniky a firmy Matulart, s. r. o.

Cenami do tomboly prispeli: SOAS, a. s., Banská Bystrica, Andrej Brzuľa Poniky, CBS, s. r. o., Banská Bystrica, Hennlich, s. r. o., Martin, Greentech Slovensko, s. r. o., Banská Bystrica, Den Braven Slovensko, Marcel Pecník Banská Bystrica a výrobca športového oblečenia Kappa. Časomiera Sajmon R. Šimočko.

▲ Zľava D. Onderčanin, M. Mydla, A. Jankura.

▲ Víťazi v nových dresoch NyNa.

Športový klub OPL Poniky

Počas letnej prestávky začalo družstvo dospelých s prípravou na nový súťažný ročník 2021/2022 pod vedením hrajúceho trénera Lukáša Paloviča. V kádri nastali drobné zmeny, keď odišiel dlhoročný hráč Ján Kubašiak a prišli útočník Marek Klementis a záložník Jozef Zachar z Dúbravice. V príprave sme absolvovali turnaj v Dúbravici, kde sme obsadili 2. miesto a doma sme podľahli účastníkom V. ligy Jakubu 0:5. Začiatok novej súťaže prebiehal k spokojnosti hráčov aj fanúšikov, keď po 8. kole sme boli na 3. mieste. Jedinú prehru sme mali s prvým mužstvom tabuľky, s Osrbliem. Doterajšie výsledky družstva mužov:

1. kolo Beňuš – Poniky 0:4
2. kolo Poniky – Osrblie 1:2
3. kolo Lučatin – Poniky 1:4

4. kolo Priečhod – Poniky 3:8
5. kolo Poniky – Bravčovo 3:0
6. kolo Valaská – Poniky odložené
7. kolo Poniky – Strelníky 5:0
8. kolo Brusno – Poniky 2:5

▲ Mužstvo starších žiakov kategórie U15.

V mládežníckych kategóriách nás bude reprezentovať družstvo žiakov a prípravky. Žiaci odohrajú súťaž s mužstvami Badína, Jakuba a Heľpy v jesennej časti v troch kolách. V pr-

vých zápasoch podľahli Badínu 2:4 a Jakubu 0:2. Pre niektorých chlapcov je súťaž náročná, pretože pri prechode od prípravky hrajú s hráčmi o 3 – 4 roky staršími, ale tréningom a hernou praxou sa ostatným postupne vyrovnávajú. Prípravka hrá v skupine s Priečodom, Slovenskou Ľupčou a Ľubietovou turnajovým spôsobom. Prvé turnaje absolvovala s výsledkami:

Poniky – Ľubietová 10:0

Góly: Magna 5 x, Potkan 2 x, Ondrej-kovič, Sedláček, Pinka

Poniky – S. Ľupča 6:7

Góly: Magna 3 x, Pinka, Potkan, Zacharová

Poniky – Ľubietová 4:2

Góly: Magna 4 x

Poniky – S. Ľupča 2:5

Góly: Magna 2 x

Roman Resl, predseda ŠK OPL